

Неписмене жене у запостављеним селима

Др Ана Пешикан: Са села емигрира више жена, остају оне старије и необразоване. – Академик Драган Шкорић: Син увек има предност

Републички завод за статистику објавио је да је у периоду између два последња пописа укупан број неписмених смањен за чак 45,28 одсто, али и да у овој популацији апсолутно доминирају жене. По речима начелнице Одељења за попис становништва Снежане Лакчевић, међу 164.884 неписмених, 82,1 одсто чине жене које углавном живе на селу, по занимању су домаћице и у просеку имају 71,5 годину.

– Мене овај податак није изненадио, пре бих рекао да је то врло тужан податак за све нас – каже академик Драган Шкорић, председник Одбора за село Српске академије наука и уметности.

На наше питање да ли ови проценти могу да имају везе и са полном дискриминацијом, он одговара да сигурно делом имају везе, јер је син увек имао предност. Академик износи и мало познаје податке да је на селу у овом тренутку 260.000 нежењених мушкараца и 100.000 неудатих жена до 40 година.

Да је лош социјални положај жена на селу условљен изразитом имовинском неједнакошћу, став је Групе за развојну иницијативу „Секонс“. Она је својевремено у Привредној комори Србије објавила резултате свог истраживања које показује да су жене двоструко маргинализоване као припаднице пољопривредних домаћинстава и као жене унутар економске и породичне организације тих домаћинстава.

Према овим подацима, жене су власнице тек једне десетине сеоских домаћинстава, 84 одсто њих не поседује

земљу, пензијско и инвалидско осигурање не уплаћује 93 процента, а 17 одсто нема ни здравствено осигурање, јер немају свој новац.

Више од 70 одсто жена на селу има статус помоћног члана домаћинства, што значи да су ангажоване у породичном послу, али нису плаћене за тај рад. Оне за то не добијају никакву накнаду, па практично раде за пуко преживљавање, за преноћиште и храну, коју саме узгајају и саме спремају. У сезони пољопривредних радова 65 одсто жена ради дуже од прописаног пуног радног времена, без дана одмора.

Др Ана Пешикан, професорка Филозофског факултета и једна од креатора Стратегије развоја образовања Србије, каже да није изненађена најновијим подацима пописа становништва и додаје да је потребно тражити више разлога за чињеницу да је 80 одсто жена неписмено, пошто се овде укршта неколико феномена.

– Овде треба гледати „иза“ процената који на први поглед говоре да више жена напушта школу, па су стога жене неписменије. Међутим, позадина овога може бити и још један феномен, а то је да са села емигрира више жена. Оне млађе, способније, желе да се додатно образују, желе да потраже бољи живот у граду. Већина одлази из нужде не зато што не воле село, и када тако гледате, логично је да тамо остају углавном мушке главе и старе жене које су неписмене – објашњава др Пешикан.

Ови подаци, с друге стране, наставља саговорница, јасно показују и политику државе према селу и уколико се она под хитно не промени, писме-

нији ће наставити да хрле ка градовима, око којих ће се створити прстенови сиромаштва и неписмених.

– Ја сам ипак по природи непоправљиви оптимиста, није лако водити политику земље која има много проблема, али се у овој области објективно може много урадити. Није све само у улагању у пољопривреду, иако је и оно потребно, наравно, али се заборавља да је образовање на селу неодвојиво од развоја села. Треба подизати квалитет живота, повећати обухват деце предшколским и основним образовањем, има много пројеката који се предлажу, ево, за нашу идеју о сеоском образовном туризму су више слуша имали странци – истиче наша саговорница.

Она додаје да је довољно да се погледају решења у неким другим земљама, па онда неће чудити податак да најразвијенији инсистирају да обухват деце предшколским васпитањем буде 100 одсто, јер су истраживања показала да дугорочно гледано, ово даје боље економске ефекте. У Србији тек 14 одсто малишана са села, узраста од три до пет година, иде у вртиће.

– Довољно је обићи сеоске школе и све ће вам бити јасно – оне су лошије опремљене него оне у градским срединама, ученици постижу ниже резултате од вршњака у граду, вртића скоро и да нема... Обично се све заснива на ентузијазму појединца. Такође довољно говори и чињеница да у Министарству просвете немате ниједну особу која је задужена да се брине о сеоском образовању – указује др Пешикан, која више од 15 година обилази сеоске школе.

Сандра Гуцијан

► У селима широм Србије живи 260.000 нежењених мушкараца и 100.000 неудатих жена старости до 40 година

